

חוזר מעסיקים 1461; חוזר ביטוח 1438 - 22.5.16: התיישנות תשלום חוב דמי ביטוח והחזר יתרת זכות תוך 7 שנים

1. כללי

החקיקה הרלוונטית היא תיקון 159 לחוק הביטוח הלאומי שהחיל כללים חדשים בסעיף 363א בדבר הגבלת התקופה ל-7 שנים שבה רשאי המוסד לדרוש חוב דמי ביטוח. כמו כן תקנה 6 לתקנות הבי"ל (תשלום וניכוי דמי ביטוח משכר מבוטח העובד אצל מעבידים שונים), התשנ"ז-1997 קובעת שבקשות להחזר דמי ביטוח שנוכו ביתר יוחזרו על ידי המוסד בתנאי שהדוח הוגש למוסד בתוך 7 שנים מסוף שנת המס שבה נוכה הסכום האמור.

2. תנאי התיישנות חוב דמי ביטוח

שני תנאים מצטברים להתיישנות חוב דמי ביטוח: משלוח דרישה לתשלום החוב בתוך 7 שנים מהמועד החוקי לתשלום דמי הביטוח וביצוע הליכי גבייה אקטיביים במסגרת תקופה זו, או קיזוז.

כל פנייה של המוסד בה נדרש החוב תיחשב כדרישה לתשלום חוב. כל עוד פרטי המען של החייב תקינים קיימת חזקה שהדואר הגיע למענו תוך פרק זמן סביר, ללא צורך במשלוח דואר רשום דווקא. זאת, גם אם דבר הדואר חזר כי לא נדרש, אלא אם כן הוכיח החייב בתשלום כי היתה סיבה אובייקטיבית שמנעה ממנו לקבל דואר, כגון תקלה בחלוקת הדואר וכו'.

מועד תחילת ההתיישנות הוא מהיום שנודע לביטוח לאומי על החוב. אם במשך 7 שנים מאז לא שלח המוסד הודעות חוב, לא ביצע פעולות אכיפה או קיזוז, חלה התיישנות על החוב ויש לבטלו כאילו הוא שולם לעניין זכויות לגמלה. תקופת ההתיישנות יכולה להיות ארוכה משבע שנים כאשר נודע על חוב ישן שמעבר לשבע שנים, למשל, חובות שנתקבל לגביהם מידע מרשות המסים וחובות שלגביהם נקבעה שומה סופית.

דוגמאות

א. החוב הוא בתיק לא פעיל כאשר לא נשלחו כלל הודעות חוב בשל חוסר כתובת דואר. ההתיישנות תחול לתקופה שמעל לשבע שנים. לא כן במקרה שהכתובת היתה תקינה ונשלחו הודעות אף אם ההודעות שבו בחזרה לשולח, וכן אם בוצעו הליכי גבייה אקטיביים.

ב. בחוב במשק בית שטרם שולם תחול ההתיישנות לתקופה שמעל לשבע שנים שבהן המעסיק לא קיבל הודעות חוב (זאת, ללא קשר להוראה 8א לתקנות הבי"ל (הוראות מיוחדות בדבר תשלום דמי ביטוח), התשל"א-1971 העוסקת בפיגור בתשלום דמי ביטוח בעד עובד במשק בית).

3. התיישנות החזר דמי ביטוח

מהיום שהוגשה תביעה להחזר דמי ביטוח (עילת התובענה) מתחילה תקופת ההתיישנות.

דוגמאות

א. ניכוי ותשלום דמי ביטוח כעובד רגיל למי שמקבל קצבת זקנה או קצבת נכות - שבע שנות ההתיישנות בהחזר יימנו מיום הגשת בקשת החזר.

ב. ביטול תושבות רטרואקטיבית - שבע שנות ההתיישנות יימנו מיום הגשת בקשת החזר. בעד התקופה שעבורה היה המבוטח רשום בקופת חולים אין להחזיר דמי ביטוח בריאות.

ג. החזר משני מעסיקים לפי תקנה 6 לתקנות הבי"ל (תשלום וניכוי דמי ביטוח משכר מבוטח העובד אצל מעבידים שונים), התשנ"ז-1997 - שבע שנים מהיום שניתן היה להגיש בקשת החזר לראשונה (7 שנים + שנה נוכחית¹).

ד. עובד/פנסיונר נכה, אישה נשואה המקבלת פנסיה, מקבל פנסיה בגיל המותנה, ידועה בציבור המקבלת פנסיה מוקדמת, עובד המקבל קצבת זקנה, תושב חוץ שדווח כישראלי, תושב אזור - שבע שנים מהיום שניתן היה להגיש בקשת החזר לראשונה (7 שנים + שנה נוכחית¹).

¹ ההתיישנות נספרת מהשנה הקודמת לשנה הנוכחית היות ולא ניתן להגיש בקשת החזר לשנה הנוכחית.

**המוסד לביטוח לאומי
מינהל ביטוח וגבייה**

<p>תאריך: י"ד באייר התשע"ו 22-05-2016 מחליף את חוזר "התיישנות החזרי דמי ביטוח" מ-18/02/13 מס' חוזר מעסיקים: 1451</p>	<p>חוזר מעסיקים מס': 1461 חוזר ביטוח: 1438</p>
<p>נושא: דמי ביטוח שם החוזר: התיישנות תשלום חוב דמי ביטוח והחזר יתרת זכות תוך 7 שנים</p>	
<p>מטרת החוזר הסבר הוראת החוק והשפעת שינוי החקיקה על חיוב דמי ביטוח והחזר גביית יתר וכן מהו המועד החוקי הקובע את תאריך תחילת תקופת ההתיישנות</p>	
<pre> graph TD A[<u>תקופת התיישנות דמי ביטוח</u>] --> B[<u>תנאי התיישנות חוב דמי ביטוח</u>] B --> C[<u>מועד תחילת תקופת התיישנות החזר דמי ביטוח</u>] B --> D[<u>מועד תחילת תקופת התיישנות חוב דמי ביטוח</u>] C --> E[<u>התיישנות החזר דמי ביטוח דוגמאות</u>] D --> F[<u>התיישנות חוב דמי ביטוח דוגמאות</u>] </pre>	
<p>רשימת תפוצה</p>	

המוסד לביטוח לאומי מינהל ביטוח וגבייה

תקופת התיישנות דמי ביטוח

תיקון מס' 159 לחוק הביטוח הלאומי, החיל כללים חדשים בסעיף 363א בדבר הגבלת התקופה ל-7 שנים, שבה יכול המוסד לביטוח לאומי (להלן – המוסד) לדרוש חוב דמי ביטוח.

על פי תקנה 6 לתקנות הביטוח הלאומי (תשלום וניכוי דמי ביטוח משכר מבוטח העובד אצל מעבידים שונים) בקשות להחזר דמי ביטוח שנוכו ביתר, יוחזרו ע"י המוסד ובלבד שהדין וחשבון הוגש למוסד בתוך 7 שנים מסוף שנת המס שבה נוכו דמי הביטוח ביתר.

בחוזר זה יפורטו הכללים החלים לעניין התיישנות חוב בדמי ביטוח וכן התיישנות החזר דמי ביטוח.

[חזרה](#)

תנאי התיישנות חוב דמי ביטוח

הכלל שנקבע בחוק להתיישנות דמי ביטוח כולל שני תנאים:

1. **משלוח דרישה לתשלום חוב בתוך 7 שנים** מהמועד החוקי לתשלום חוב בדמי ביטוח.
2. **ביצוע הליכי גבייה אקטיביים** במסגרת תקופה זו או קיזוז.

רק בהתקיים שני התנאים **המצטברים** האמורים, המוסד יהיה רשאי לגבות חוב בדמי ביטוח לתקופה שמעל ל-7 שנים.

כאשר לא מתקיים אפילו אחד מ-2 התנאים האמורים, המוסד אינו רשאי לגבות את דמי הביטוח וכל תוספת קנסות, פיגורים וכיוצא בזה ואי התשלום לא יפגע בזכויות על פי החוק.

יובהר כי אין בתיקון האמור הגדרה לדרישה לתשלום חוב, כך שכל פנייה של המוסד בה נדרש החוב, תיחשב ככזו.

על פי פסיקת בית הדין הארצי לעבודה אין חובה לשלוח דרישת חוב בדואר רשום דווקא וכל עוד היא נשלחה לפי פרטי מען תקינים (כתובת שמעודכנת ממשרד הפנים או שנמסרה למוסד) קיימת חזקה עובדתית כי הדואר הגיע למענו תוך פרק זמן סביר.

משמעות החזקה הניתנת לסתירה היא שכלל, רואים בדבר הדואר שנשלח אל החייב בתשלום דמי ביטוח כאילו נמסרה לו **גם אם דבר הדואר חזר כי לא נדרש**, אך עם זאת, יש למי שחייב בתשלום דמי ביטוח אפשרות להוכיח כי היתה סיבה אובייקטיבית שמנעה ממנו לקבל את הדואר כגון תקלה בחלוקת הדואר באזור מגוריו/מקום עסקו שאז יבחן המוסד ויכול ויחליט כי יש לקבוע כי לא נמסרה לו ההודעה.

[חזרה](#)

**המוסד לביטוח לאומי
מינהל ביטוח וגבייה**

**מועד התחלת
תקופת התיישנות
חוב בדמי ביטוח**

על פי סעיף 342 לחוק, מעביד חייב בתשלום דמי ביטוח בעד עובדו, כשמועד התשלום לגבי עובד נקבע בסעיף 353 לחוק והוא היום ה-15 בחודש שלאחר תקופת התשלום.

הכלל שנקבע בחוק הוא כי מועד תחילת תקופת התיישנות בחוב בדמי ביטוח הוא **מהיום שנודע לביטוח לאומי על החוב**. במקרה שהמוסד לביטוח לאומי ידע על חוב בדמי ביטוח, ובמשך 7 שנים לא פעל לתשלום החוב, כלומר: לא נשלחו הודעות חוב, ולא בוצעו פעולות אכיפה או קיזוז. חלה התיישנות על החוב ויש לבטלו ולראותו כאילו הוא שולם לעניין זכויות לגמלה כאמור.

כמו כן, במקרה בו למוסד נודע על חוב ישן שמעבר ל-7 שנים, יספרו שנות התיישנות מיום בו נודע על דבר החוב, כך שבמקרים מסוג זה תקופת התיישנות יכולה להיות ארוכה מ-7 שנים. כגון: חובות שהתקבל לגביהם מידע מרשות המיסים.

החוק נכנס לתוקף ביום 1.1.2015.

[חזרה](#)

**המוסד לביטוח לאומי
מינהל ביטוח וגבייה**

**מועד התחלת
תקופת התיישנות
החזר דמי ביטוח**

מועד התחלת תקופת התיישנות להחזר דמי ביטוח הוא ביום שבו נולדה עילת התובענה.
כלומר: **מהיום בו הוגשה התביעה להחזר דמי ביטוח.**

[חזרה](#)

**התיישנות חוב
דמי ביטוח
דוגמאות**

- חוב בתיק לא פעיל **ולא נשלחו כלל** הודעות חוב מפאת חוסר כתובת למשלוח דואר (ללא קשר לדואר חוזר)- תחול התיישנות לחוב לתקופה שמעל 7 שנים.
- לעומת זאת, הודעות שנשלחו אך חזרו ובתנאי שהכתובת היתה תקינה (כתובת המעודכנת במשרד הפנים/ כתובת שעודכנה ע"י המעסיק/ או כתובת שאליה נשלחו בעבר דברי דואר שהתקבלו על ידי המעסיק), אם בוצעו הליכי גבייה אקטיביים- החוב לא יתיישן.
- יצוין כי לתיק בעל כתובת מבוטלת כתוצאה משתי הודעות חוזרות נשלחת בכל מקרה הודעה פעם בשנה לכתובת המבוטלת .
- חיוב במשק בית שטרם שולם- תחול התיישנות חוב לתקופה של מעל ל-7 שנים שבהן המעסיק לא קיבל הודעות חוב (שאינו קשור לתקנה 8א).

[חזרה](#)

**המוסד לביטוח לאומי
מינהל ביטוח וגבייה**

**התיישנות החזר
דמי ביטוח
דוגמאות**

- **ניכוי ותשלום דמי ביטוח כעובד רגיל למי שמקבל ק. זקנה/ נכות- 7 שנות החזר יספרו מיום הגשת בקשת ההחזר.**

- **ביטול תושבות רטרו- יש למנות את 7 השנים מיום הגשת בקשת ההחזר.**

בעד התקופה שעבורה היה המבוטח רשום בקופת-חולים- אין להחזיר דמי ביטוח בריאות, אלא יש להחזיר דמי ביטוח לאומי בלבד לתקופה של 7 שנים.

- **החזר מ-2 מעסיקים- על פי תקנה 6 לתקנות הביטוח הלאומי (תשלום וניכוי דמי ביטוח משכר מבוטח העובד אצל מעבידים שונים): 7 שנים מהיום שיכל להגיש בקשת החזר לראשונה, כלומר 7 שנות מס + שנה נוכחית (היות ולא ניתן להגיש לשנה נוכחית, ההתיישנות נספרת, מהשנה הקודמת לשנה הנוכחית).**

- **גם במקרים הבאים יוחזרו 7 שנות מס+ שנה נוכחית: עובד/ פנסיונר נכה, אישה נשואה המקבלת פנסיה, מקבל פנסיה בגיל המותנה, ידועה בציבור המקבלת פנסיה מוקדמת, עובד המקבל קצבת זקנה, תושב חוץ שדווח כישראלי, תושב באיזור.**

[חזרה](#)

רשימת תפוצה

נמענים לביצוע: פקידי ביטוח וגבייה.

[חזרה](#)